

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ
(за результатами опитування вчителів)**

ceptual aspects of inclusive education]. *Inclusive school: features of organization and management*. Educational method manual. Kyiv, 128 p. [in Ukrainian].

4. Kuznetsova, T., Omelchenko, M. & Svitlychna, K. (2023). Do problemy vyvchennia tvorchykh zdibnosti u ditei z osoblyvymy osvitymy potrebamy serednoho shkilnoho viku [To the problem of studying creative abilities in children with special educational needs of secondary school age].

Education of persons with special needs: ways of development. No. 1 (22). pp. 60–75. DOI: <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i22.220> [in Ukrainian].

5. Matveieva, N., Tkachyshyn, N. & Yaroshko I. (2023). Aspekty dukhovnoho rozvytku uchniv z OOP [Aspects of the spiritual development of pupils with special education]. *Youth & market*. No. 1 (209). pp. 145–149. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.04.2024

УДК 37.091.279.7

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.305634>

Ольга Андрійчук, кандидат педагогічних наук,
професор кафедри методики викладання навчальних предметів
комунального закладу “Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти” Житомирської обласної ради

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ
(за результатами опитування вчителів)**

У статті розглянуто аспекти використання формувального оцінювання у контексті уроку. Акцентовано увагу на інструментах формувального оцінювання, які використовуються на уроках. Проведено аналіз робіт вітчизняних науковців щодо методики використання формувального оцінювання на уроці. За результатами опитування проаналізовано, які переваги надає використання цих інструментів для стимулювання активності учнів під час освітнього процесу, з якими викликами зустрічаються вчителі, використовуючи формувальне оцінювання на уроці, а також вказано шляхи подолання труднощів у застосуванні цього способу оцінювання.

Ключові слова: оцінювання; формувальне оцінювання; інструменти педагогічного оцінювання; освітній процес; урок.

Табл. 14. Літ. 8.

Olha Andriichuk, Ph.D. (Pedagogy), Professor of the
Methods of Teaching Educational Subjects Department,
Communal Institution “Zhytomyr Regional In-Service Teachers’ Training Institute”,
Zhytomyr Regional Council

**FEATURES OF USING FORMATIVE ASSESSMENT TOOLS IN THE LESSON:
ADVANTAGES AND CHALLENGES
(According to the results of the teachers’ questionnaire)**

The article discusses the aspects of using formative assessment in the context of a lesson. The attention is focused on the tools of formative assessment used in the classroom and the benefits of using these tools to stimulate students’ activity during the educational process. Based on the results of a survey of 633 primary and secondary school teachers of general secondary education institutions in the Zhytomyr region, the article identifies the challenges teachers face in implementing formative assessment and how these challenges can be overcome. Modern educational methodologies, through the prism of the Ukrainian school reform, require constant updating and adaptation of approaches to teaching and assessment in order to maximize student performance and development. One of the key aspects of this transformation is formative assessment, which is carried out throughout the educational process and is aimed at supporting and stimulating active learning and development of students.

The results of the teachers’ survey confirm that formative assessment: improves the quality of the educational process; positively affects students’ motivation to learn; allows for better tracking of the trajectory of success of a particular student; enables teachers to respond quickly to methodological changes in the organization of the educational process, taking into account the needs of students; improves student learning outcomes.

At the same time, the survey results allow us to draw conclusions about the shortcomings that are significant obstacles to the use of formative assessment in the classroom: low level of teachers’ methodological awareness of a sufficient number of tools that can be used to organize formative assessment during the lesson; recognition of the negative impact of formative assessment on the quality of the educational process by almost a third of the surveyed teachers may indicate a lack of motivation among teachers to modify the tools of formative assessment to suit the subject taught by the teacher; low level of teachers’ knowledge of methods of developing effective tasks for formative assessment; difficulty in collecting and analyzing results, etc.

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ
(за результатами опитування вчителів)**

In order to use formative assessment effectively in the classroom, teachers need to receive ongoing support through their own training. Additionally, it is important to understand the individual needs of teachers and provide them with the necessary resources to further improve their professional competence.

Keywords: *assessment; formative assessment; pedagogical assessment tools; educational process; lesson.*

Постановка проблеми. Сучасні освітні методології, через призму реформи української школи, вимагають постійного оновлення й адаптації підходів до навчання та оцінювання з метою забезпечення максимальної ефективності розвитку учнів. Одним із ключових аспектів цієї трансформації є формувальне оцінювання, яке здійснюється протягом навчального процесу і спрямоване на підтримку та стимулювання активного навчання і розвитку учнів. Тому розуміння особливостей використання та вдосконалення (модифікація) інструментів формуального оцінювання є необхідністю для вчителя.

В освітньому середовищі використання формуального оцінювання на уроках набуває все більшого значення. Його переваги засвідчують такі ключові принципи:

– формувальне оцінювання дає змогу вчителю краще розуміти індивідуальні потреби та здібності кожного учня, а отже, й адаптувати свій підхід та навчальний матеріал для оптимального розвитку кожного учня;

– через формувальне оцінювання вчителі можуть надавати швидкий та конструктивний зворотний зв'язок щодо досягнень учнів. Це сприяє зростанню їхніх навчальних досягнень та сприйняттю освіти як процесу, а не лише як засобу отримання оцінки;

– формувальне оцінювання допомагає учням розвивати навички самооцінки та саморефлексії. Вони можуть краще розуміти свої сильні й слабкі сторони, а це важливо для самостійного навчання;

– формувальне оцінювання сприяє розвитку критичного мислення і аналітичних навичок учнів. Вони вчать не лише запам'ятовувати факти, а й аналізувати, робити висновки та застосовувати знання на практиці;

– через формувальне оцінювання вчителі, сприяючи вивченню предметів, можуть створювати завдання, які стимулюють активність та зацікавленість учнів.

У педагогів існують численні виклики щодо використання формуального оцінювання в освітньому процесі, які потребують детального розгляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття “формувальне оцінювання” вперше почали використовувати в своїх дослідженнях в освіті в середині ХХ ст. Змістовними та всесвітньовідомими є напрацювання американського вченого в галузі педагогіки й когнітивної психології, автора Таксономії цілей навчання, Бенджаміна Блума [6]. Саме він звертав увагу на важливість формуваль-

ного оцінювання для сприяння розвитку когнітивних навичок учнів та їх критичного мислення. Відомий американський філософ та педагог Джон Дьюї [1] вніс вагомий вклад у розвиток формуального оцінювання через дослідження принципів та методів оцінювання.

О. Локшина трактує формувальне оцінювання як “інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання”. Таке трактування означеного поняття є результатом її дослідження європейського досвіду оцінювання навчальних досягнень [2].

Практичні посібники, які були надруковані впродовж останніх років: Нова українська школа: порадник для вчителя (за редакцією Н. Бібік), Теорія і практика формуального оцінювання в 1–2 класах закладів загальної середньої освіти (за редакцією О. Фідкевич, Н. Бакуліна) [5], Теорія і практика формуального оцінювання в 3–4 класах закладів загальної середньої освіти (за редакцією О. Фідкевич, Н. Богданець-Білоskalенко) [7] та інші допомагають учителям опанувати теорію та практику формуального оцінювання [8].

Формувальне оцінювання як “оцінювання для навчання” складається з певних елементів, представлених у Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4-х класів закладів загальної середньої освіти, та оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6-х класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, серед яких насамперед:

– вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;

– надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;

– коригування вчителем навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів [3, 4].

Мета наукового дослідження полягає у розумінні практики використання інструментів формуального оцінювання для забезпечення їх максимальної ефективності та користі для навчання й розвитку учнів; особливостей використання інструментів формуального оцінювання в учительській практиці на уроці, а також виявленні переваг та викликів цього підходу, що базуються на результатах опитування вчителів, які проходили курси підвищення кваліфікації на базі комунального закладу “Житомирський обласний інститут

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ**
(за результатами опитування вчителів)

післядипломної педагогічної освіти” Житомирської обласної ради.

Виклад основного матеріалу. У сучасній освітній системі велика увага приділяється впровадженню та вдосконаленню формувального оцінювання як ефективного інструмента підтримки навчального процесу та розвитку учнів. Формувальне оцінювання відіграє ключову роль у стимулюванні активного навчання, забезпеченні індивідуалізації освітнього процесу та здійсненні персоналізованого підходу до кожного учня. Однак щоб ефективно впроваджувати формувальне оцінювання на уроках, учителям необхідно мати достатню кількість знань, розуміння та практичний досвід щодо використання різноманітних інструментів оцінювання.

З метою збільшення розуміння й обґрунтованості практики формувального оцінювання серед учителів Житомирської області, проведено опитування, спрямоване на дослідження їхнього розуміння та практичного застосування інструментів формувального оцінювання на уроках. Це уможливило виявити переваги та виклики використання цих інструментів у реальній навчальній практиці, а

також визначити можливі шляхи їх подальшого вдосконалення та оптимізації.

У цьому контексті наше дослідження пропонує проаналізувати результати опитування вчителів з питань використання інструментів формувального оцінювання на уроках, визначити їхні переваги та виклики, а також зробити висновки щодо ефективності та перспектив їхнього впровадження.

Учасниками опитування стали 633 педагоги, які проходили курси підвищення кваліфікації на базі комунального закладу “Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” Житомирської обласної ради, з яких 35,7% – це вчителі, які працюють виключно в початковій школі; 64,3% – у середній.

Опитувальник складався з 14 питань. Окремі з них, крім запропонованих варіантів відповідей, передбачали власний варіант.

Перше запитання стосувалося кількості інструментів формувального оцінювання, з якими вчитель методично ознайомлений для використання в роботі. Відповіді на це запитання мали такі результати (Табл. 1).

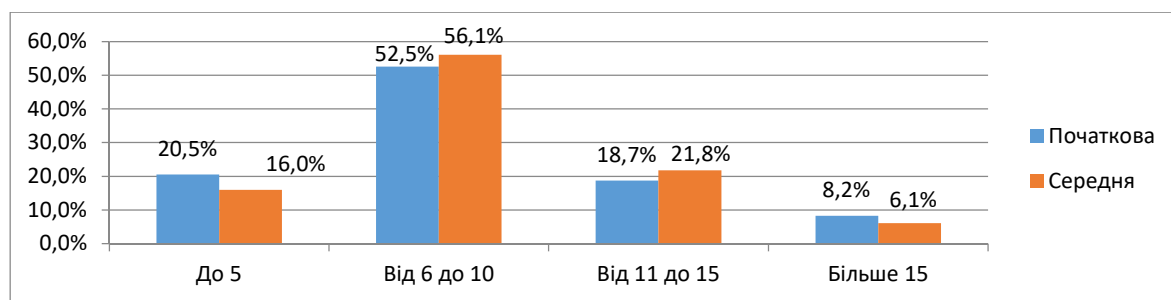

Табл. 1

Отримані результати дають змогу зробити висновки, що більше 50% учителів як початкової, так і середньої школи методично готові використовувати під час освітнього процесу від 6 до 10 інструментів формувального оцінювання, що свідчить про систематичне послуговування ними під час проведення уроків. Водночас невеликий відсоток педагогів (від

6,1 до 8,2) ознайомлені з методикою використання більше 15 інструментів формувального оцінювання, що обмежує різноманітність їх використання.

Відповіді на друге запитання дають змогу зробити висновок про кількість інструментів формувального оцінювання, які вчитель використовує під час одного уроку (Табл. 2).

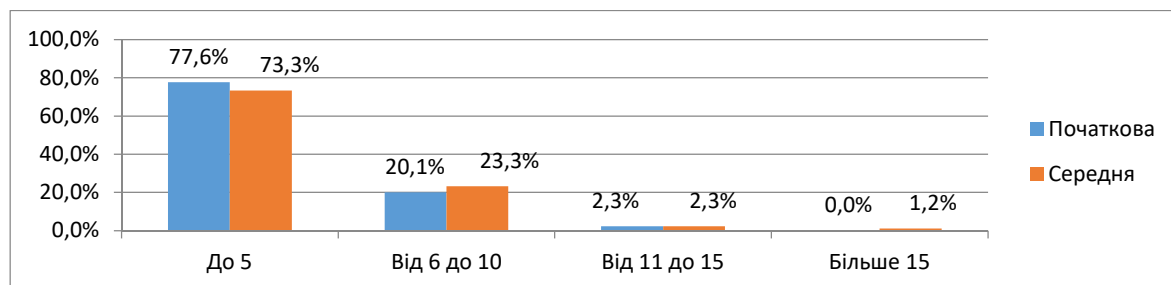

Табл. 2

Переважна більшість педагогів як початкової (77,6%), так і середньої (73,3%) школи під час

одного уроку використовують до п'яти інструментів формувального оцінювання, що дає змогу біль-

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ**
(за результатами опитування вчителів)

пості з них оцінити якість освітнього процесу з урахуванням 45 хв. уроку.

Оскільки формувальне оцінювання надає інформацію всім учасникам освітнього процесу

про його якість, на запитання “Як часто ви використовуєте інструменти формуального оцінювання на уроках?” ми отримали такі відповіді (Табл. 3).

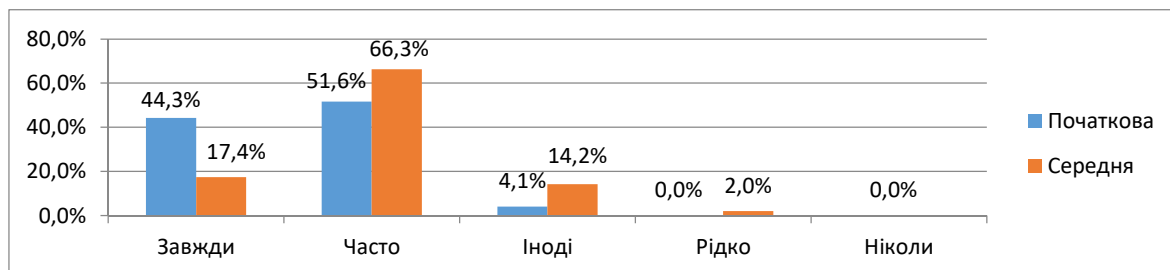

Табл. 3

Якщо 51,6 % вчителів початкової та 66,3 % середньої школи використовують на уроці інструменти формуального оцінювання часто, то лише 17,4 % вчителів середньої школи послуговуються ними на уроці завжди. А серед вчителів початкової школи цей показник сягає 44,3 %. Це може свідчити про більшу усвідомленість вчителів по-

чаткової школи щодо важливості формуального оцінювання для підтримки навчання учнів з урахуванням тривалості терміну реалізації Концепції НУШ в початковій школі.

На запитання: чи підвищує якість освітнього процесу використання інструментів формуального оцінювання, ми отримали такі відповіді (Табл. 4).

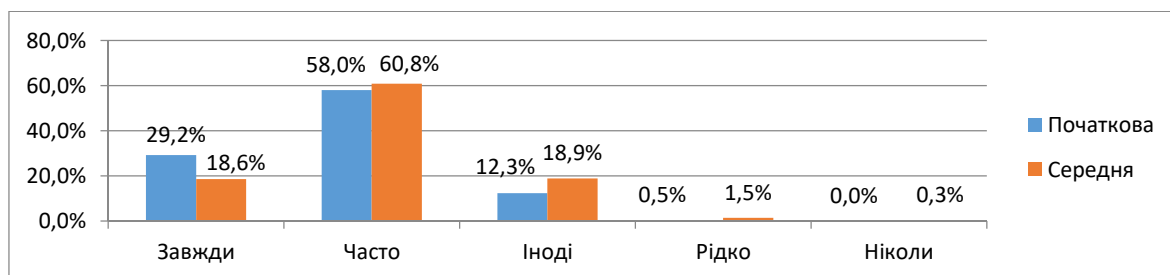

Табл. 4

29,2 % опитаних учителів початкових класів підтверджують підвищення якості освітнього процесу через використання інструментів формуального оцінювання завжди (серед вчителів середньої школи цей відсоток сягає 18,6). Водночас майже 60 % учителів як початкової, так і середньої школи вважають, що інструменти формуального оцінювання підвищують якість освітнього процесу часто. Наведені результати опиту-

вання можуть вказувати на необхідність більш активного впровадження інструментів формуального оцінювання в освітній процес, зокрема в середній школі, де їх використання є менш поширеним.

Відповіді на наступне запитання дають змогу зробити висновки щодо впливу формуального оцінювання на забезпечення індивідуального підходу до кожного учня (Табл. 5).

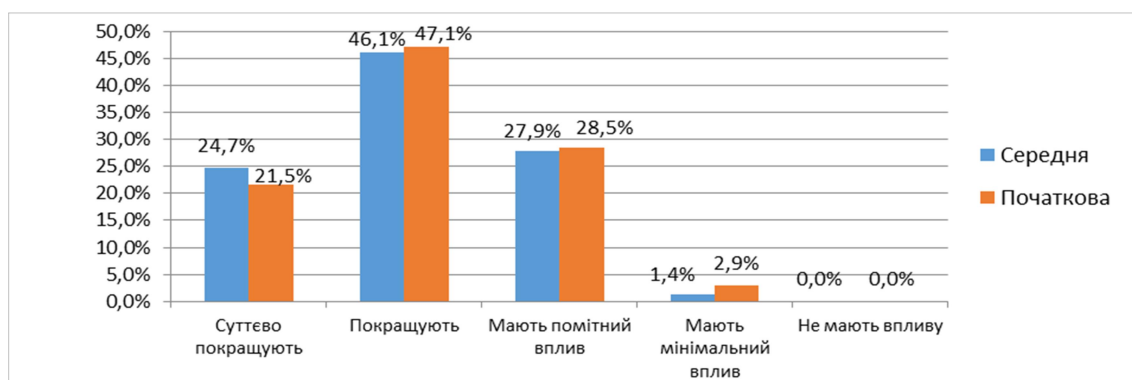

Табл. 5

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ**
(за результатами опитування вчителів)

Як бачимо, за результатами, жоден із опитаних учителів як початкової, так і середньої школи не вибрав варіант “не мають впливу”, що свідчить про їхні глибокі практичні переконання щодо позитивного впливу інструментів формувального оцінювання для забезпечення індивідуального підходу до кожного учня.

Оскільки формувальне оцінювання надає вчителю оперативну інформацію для швидкого реагування на методику організації освітнього процесу, відповіді на наступне запитання дають змогу визначитися з напрямками методичного реагування вчителів на результати формувального оцінювання (Табл. 6).

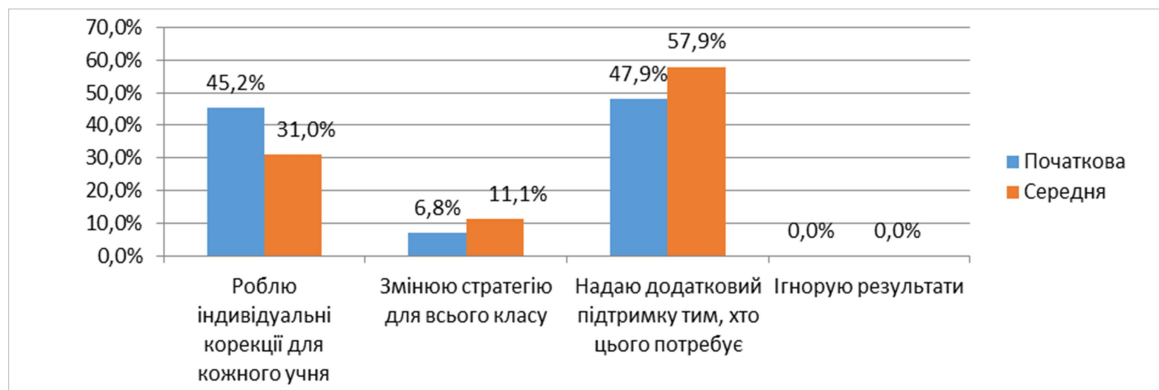

Табл. 6

Майже половина всіх опитаних надають додаткову підтримку тим, хто цього потребує, та жоден педагог не ігнорує результати.

На запитання “Як формувальне оцінювання впливає на мотивацію учнів до навчання” відповіді опитуваних засвідчують, що мотивація збільшується

або трішки збільшується. Водночас жоден респондент не вибрав варіант відповіді “зменшує мотивацію”. Наведені результати підкреслюють важливість впровадження формувального оцінювання в навчальний процес для підтримки мотивації учнів та підвищення якості навчання (Табл. 7).

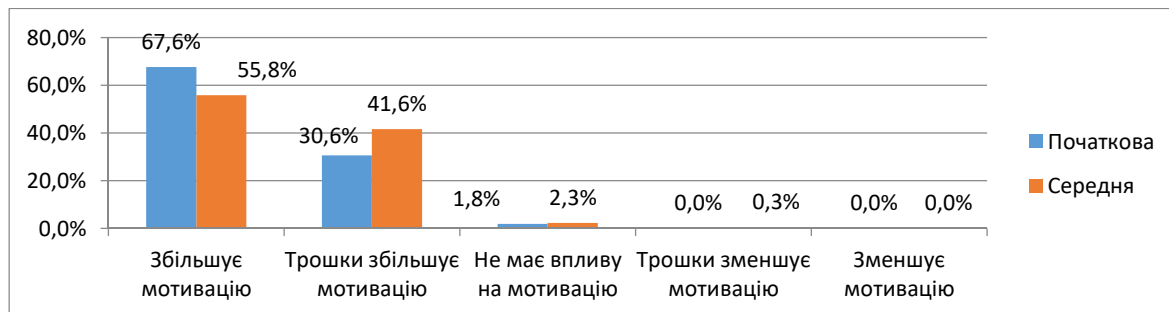

Табл. 7

Якісна організація освітнього процесу максимально забезпечує досягнення очікуваних результатів навчання. Відповіді вчителів на питання “Чи

має формувальне оцінювання негативний вплив на якість освітнього процесу?” розподілилися так (Табл. 8):

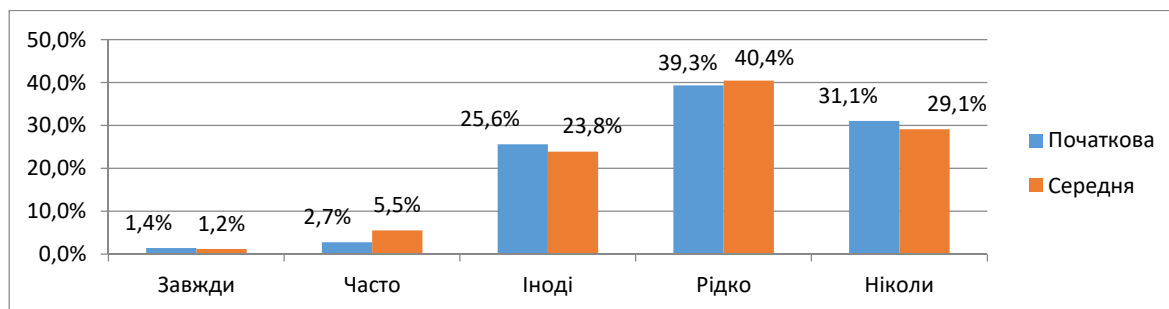

Табл. 8

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ**
(за результатами опитування вчителів)

Як бачимо, 31,1 % учителів початкової школи та 29,1 % середньої вважають, що негативного впливу формувального оцінювання на якість освітнього процесу немає ніколи, натомість 1,4 % вчителів початкової та 1,2 % середньої школи стверджують, що негативний вплив формувального оцінювання на якість освітнього процесу є завжди. Це може вказувати на обмежену кількість педагогів, які мають переконання про негативний вплив цього виду оцінювання. Важливо враховувати, що більшість

учителів переконані в зворотному, і це підкреслює важливість продовження використання формувального оцінювання для підтримки навчання.

На запитання “Як часто виникають складнощі в учителя в організації освітнього процесу через використання інструментів формувального оцінювання на уроках?” 48,4 % вчителів початкової та 58,4 % середньої школи відповіли – іноді. Водночас у 6,8 % вчителів початкової та 4,1 % середньої школи констатували, що – часто (Табл. 9).

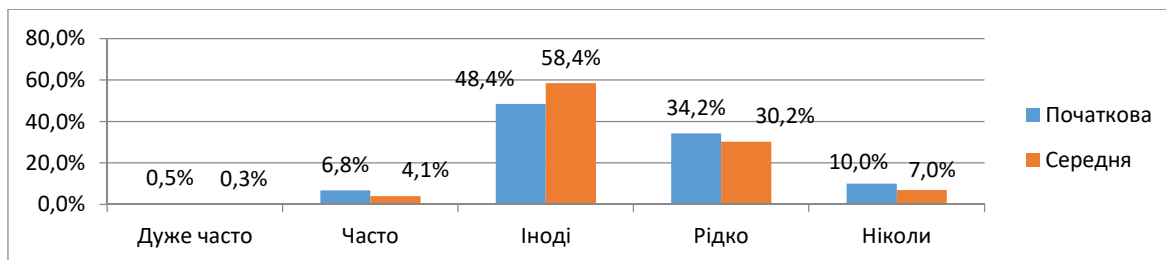

Табл. 9

Результати, продемонстровані в Табл. 9, також засвідчують, що 10 % вчителів початкової та 7 % середньої школи мають абсолютну готовність щодо використання формувального оцінювання під час освітнього процесу.

В організації формувального оцінювання для

опитаних найбільш складними є: розробка ефективних завдань; надання зворотного зв'язку учням; збір та аналіз даних; індивідуалізація оцінювання. Відповіді між вчителями початкової та середньої школи на вищевказане запитання розділилися так (Табл. 10):

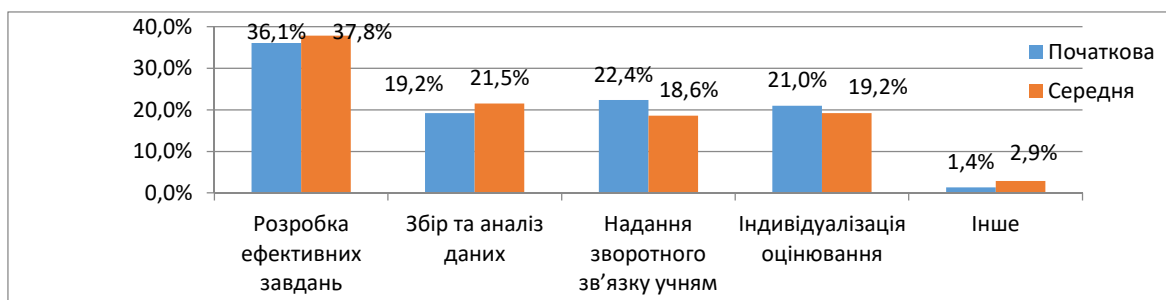

Табл. 10

Відповіді на наступне запитання дають змогу зробити висновок про таку проблему для вчителя в організації формувального оцінювання, як підбір

критеріїв (Чи виникають у вас труднощі у визначенні критеріїв під час організації формувального оцінювання?) (Табл. 11)

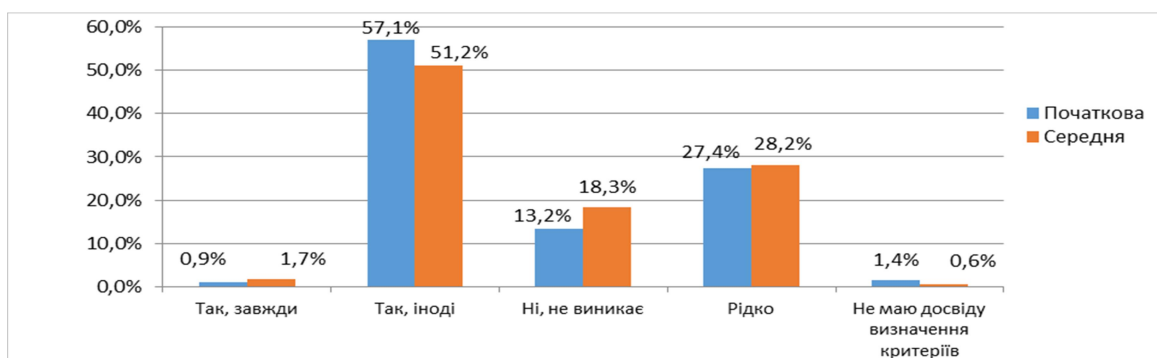

Табл. 11

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ**
(за результатами опитування вчителів)

Якщо для 13,2 % вчителів початкової та 18,3 % середньої школи не виникає проблем з підбором критеріїв в організації формуального оцінювання, то 1,4 % вчителів початкової та 0,6 % середньої школи визнають, що не мають досвіду з визначення критеріїв для формуального оцінювання. Це може вказувати на необхідність їх підтримки та навчання щодо використання критеріїв формуального оцінювання, щоб забезпечити ефективне використання цього виду оцінювання в навчальному процесі.

Однією із актуальних проблем в організації формуального оцінювання під час уроку є недостатність часу. Розв'язують учителі цю проблему у такий спосіб: використання автоматизованих засобів для швидкого оцінювання; організація формуального оцінювання в обмежений час; зменшення обсягу завдань; ігнорування проведення формуального оцінювання через нестачу часу (Табл. 12). На варіант відповіді "інше" вчителі назвали: самооцінювання та взаємооцінювання.

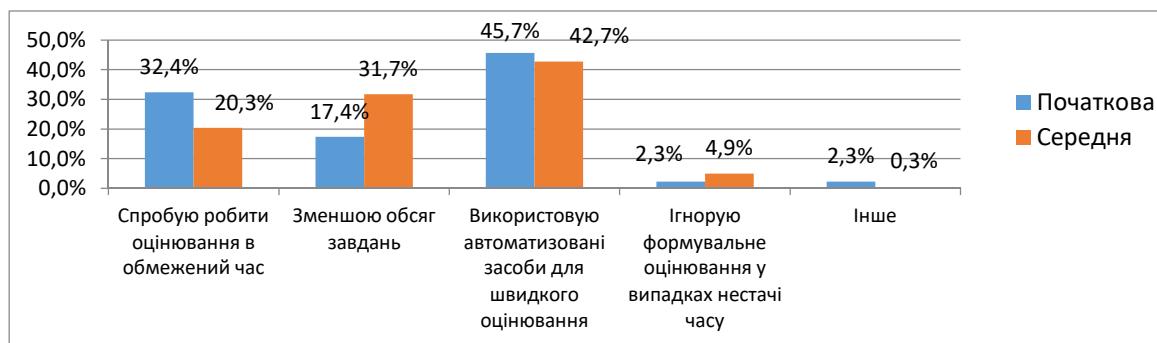

Табл. 12

На запитання "Чи зазнаєте ви труднощів у впровадженні формуального оцінювання під час онлайн-навчання?" опитувані дали відповіді (Табл. 13), які засвідчують, що 13,2 % вчителів початкової та 8,7 % середньої школи дуже часто зазнають труднощів у впровадженні формуального оцінювання

під час онлайн-навчання і лише 4,1 % та 7 % відповідно – ніколи. Це засвідчує невеликий відсоток педагогів, які мають достатній рівень підготовки організувати формувальне оцінювання під час онлайн-навчання.

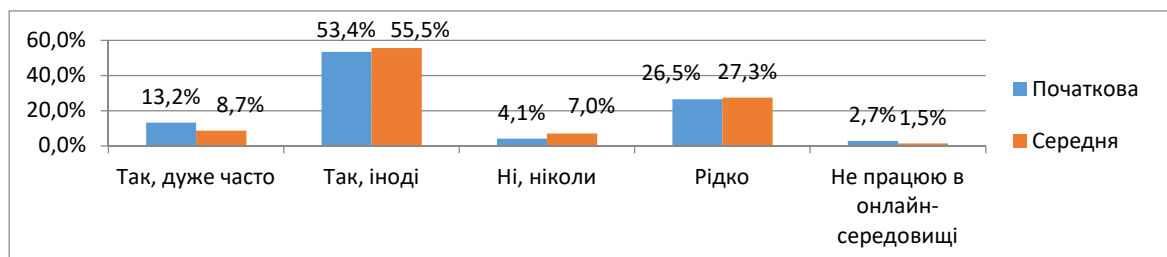

Табл. 13

Останнє запитання опитувальника мало з'ясувати, як організація формуального оцінювання на уроці впливає на емоційний стан учителя. У 22,8 % учителів початкової та 27,3 % се-

редньої школи емоційний стан поліпшується при впровадженні на уроці формуального оцінювання, а для 2,7 % та 0,6 % відповідно – погіршується (Табл. 14).

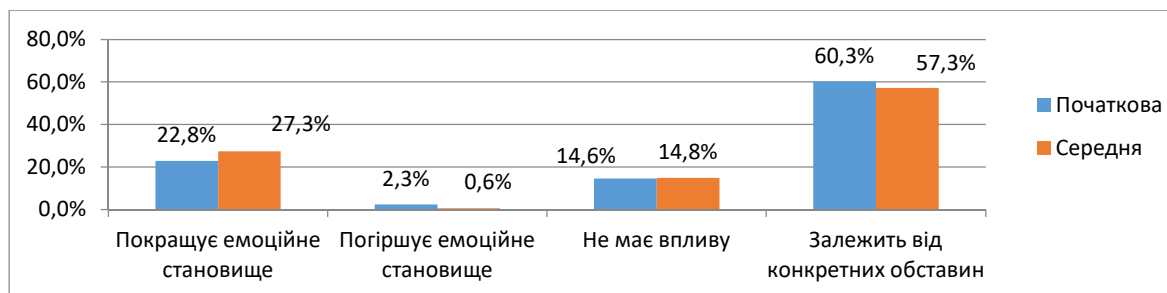

Табл. 14

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО
ОЦІНЮВАННЯ НА УРОЦІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ**
(за результатами опитування вчителів)

Наведені результати можуть вказувати на важливість підтримки та підготовки вчителів щодо ефективного використання формувального оцінювання, а також на необхідність розуміння їхніх індивідуальних потреб та реакцій на цей процес.

Висновки. За результатами опитування педагогів можемо зробити висновок про переконання більшості учителів у тому, що формувальне оцінювання поліпшує якість освітнього процесу; позитивно впливає на мотивацію учнів до навчання; дає змогу вчителю якісніше відслідкувати траєкторію досягнення успіху конкретним учнем, оперативно реагувати на внесення методичних змін в організацію освітнього процесу з урахуванням потреб учнів; підвищує результативність навчання учнів.

Водночас можемо зробити висновки щодо недоліків, які є суттєвими перешкодами для використання формувального оцінювання на уроці. Це: низький рівень методичної обізнаності вчителів з достатньою кількістю інструментів, які можна використовувати для організації формувального оцінювання під час уроку; визнання негативного впливу формувального оцінювання на якість освітнього процесу майже третиною опитаних учителів може свідчити про відсутність у них мотивації модифікувати інструменти формувального оцінювання з урахуванням предмету, який вони викладають; низький рівень володіння вчителями методиками розробки ефективних завдань для формувального оцінювання; складність у зборі й аналізі результатів тощо.

Отже, учителі повинні отримувати підтримку та навчатися ефективно використовувати формувальне оцінювання в освітньому процесі. Важливо розуміти індивідуальні потреби вчителів та забезпечити їх необхідними ресурсами для подальшого вдосконалення їхньої професійної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дьюї Д. Досвід і освіта / пер. з англ. М. Василечко. Львів : Кальварія, 2003. 84 с.
2. Локшина О. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина XX – початок XXI ст.). Київ, 2009. 404 с.
3. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобуватимуть освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289. URL: <https://mon.gov.ua/ua/prp/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv>
4. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 813. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-metodichni-rekomendaciyi-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv>
5. Нова українська школа: poradnyk dlya vchytelya / ред. Н. Бібік. Київ, 2017. 206 с.

6. Таксономія Б., Блума. URL: http://www.seua.am/eng/new_edu_technol/BloomElicit.htm

7. Фідкевич О., Бакуліна Н. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти. Київ, 2019. 65 с.

8. Фідкевич О., Богданець-Білокаленко Н. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти. Київ, 2020. 93 с.

REFERENCES

1. Dewey, D. (2003). *Dosvid i osvita* [Experience and education]. Trans. from English M. Vasylechko. Lviv, 84 p. [in Ukrainian].
2. Lokshyna, O. (2009). *Zmist shkilnoyi osvity v krayinax Yevropejskogo Soyuzu: teoriya i praktyka (druga polovyna XX – pochatok XXI st.)* [The content of school education in the countries of the European Union: theory and practice (the second half of the 20th century – the beginning of the 21st century)]. Kyiv, 404 p. [in Ukrainian].
3. *Metodychni rekomendaciyi shhodo ocinyuvannya navchalnykh dosyagnen uchniv 5–6 klasiv, yaki zdobuvatymut osvitu vidpovidno do novogo Derzhavnogo standartu bazovoyi sereidnyoyi osvity: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 01.04.2022 № 289* [Methodological recommendations for evaluating the educational achievements of students of grades 5–6 who will be educated in accordance with the new State standard of basic secondary education: order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 04/01/2022 No. 289]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv> [in Ukrainian].
4. *Metodychni rekomendaciyi shhodo ocinyuvannya rezul'tativ navchannya uchniv 1–4 klasiv zakladiv zagalnoyi sereidnyoyi osvity: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 01.04.2022 № 813* [Methodological recommendations for evaluating the learning results of students of grades 1–4 of general secondary education institutions: order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 04/01/2022 No. 813]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-metodichni-rekomendaciyi-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv> [in Ukrainian].
5. *Nova ukrayinska shkola: poradnyk dlya vchytelya* [New Ukrainian school: a teacher's guide]. (Ed.). N. Bibik. Kyiv, 2017. 206 p. [in Ukrainian].
6. *Taksonomya, B. Bluma*. Available at: http://www.seua.am/eng/new_edu_technol/BloomElicit.htm [in Ukrainian].
7. *Fidkevych, O. & Bakulina, N. (2019). Nova ukrayinska shkola: teoriya i praktyka formuvalnogo ocinyuvannya u 1–2 klasax zakladiv zagalnoyi sereidnyoyi osvity* [New Ukrainian school: theory and practice of formative assessment in grades 1–2 of general secondary education institutions]. Kyiv, 65 p. [in Ukrainian].
8. *Fidkevych, O. & Bogdanecz-Biloskalenko, N. (2020). Nova ukrayinska shkola: teoriya i praktyka formuvalnogo ocinyuvannya u 3–4 klasax zakladiv zagalnoyi sereidnyoyi osvity* [New Ukrainian school: theory and practice of formative assessment in grades 3–4 of general secondary education institutions]. Kyiv, 93 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.04.2024